

Madácsy József

Komplex addiktológiai modul a szociális munka BA törzsképzésben

A Modul kidolgozásában közreműködő munkatársak:

Prof. Dr. Kelemen Gábor

Molnár Dániel

Dombrádi Zita

TÁMOP 5.4.4.-09/2-C-2009-0008

„Reflektív szociális képzési rendszer a 21. században”

1. Tantervi környezet

A szociális munka BA szakos tanterv alapján a hallgatók az 5. és 6. szemeszterben jutnak el a szakosodási fázisba, melyben két 10 kredites, 4 tantárgyat felölelő komplex modul, nevezetesen a gyermekvédelmi, illetve az addiktológiai modul közül választhatnak. Az addiktológiai modul tantárgyai az I-II-III-as számmal jelzett modulelemek, illetve a Modulgyakorlat, amelyek a jelenlegi képzésben ténylegesen az alábbi kurzusok formájában, s a velük együtt feltüntetett oktatók irányításával valósulnak meg.

SMNB20 Komplex modul

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 10kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): SMNB2001 (2kr), SMNB2002 (2kr), SMNB2003 (2kr), SMNB2004 (4kr)

Szemeszterek száma	1	2	3	4	5	6	7
SMNB2001 Komplex modul I. Felelős oktatója: Kelemen Gábor Dr. <i>Addiktológia – Drog és társadalom</i> Oktató: Kelemen Gábor Dr. – Molnár Dániel					2k		
SMNB2002 Komplex modul II. Felelős oktatója: Kelemen Gábor Dr. <i>Szenvedélybetegek önszolgáltató csoportjai</i> Oktató: Madácsy József					2k		
SMNB2003 Komplex modul III. Felelős oktatója: Kelemen Gábor Dr. <i>Szociális munka szenvedélybetegekkel</i> Oktató: Dombrádi Zita						2k	
SMNB2004 Modulgyakorlat Felelős oktatója: Kelemen Gábor Dr. <i>Addiktológiai modulgyakorlat</i> Oktató: Molnár Dániel – Madácsy József						4k	

A alapozó- és törzsképzés során a hallgatók számos olyan kurzust teljesítenek, amelyek egyben a modul tanulási előzményét is jelentik. Az alapozó képzésben ilyenek a szakmai orientációt- és identitásfejlesztést elősegítő kurzusok, a pszichológiai és népegészségügyi kurzusok. A törzsképzésben teljesítendő kurzusok közül – melyek részben időben megelőzik az Addiktológiai modult, részben párhuzamosan futnak vele – az Addiktológiai modul szempontjából előzményként tekinthetünk a társadalmi problémák szociológiájával, további pszichológiai stúdiumokkal és krizeológiával, a szociális munka módszereivel, a szakpolitikával és szociálpolitikai eszközökkel, a szakmai etikával, jogalkalmazással, egészségtudománnyal és szociális kutatással foglalkozó kurzusokra. Tehát az addiktológiai modul megkezdését megelőzi egy négy szemeszteren át tartó elméleti és gyakorlati tanulás, amelynek számos ismereteleme aktualizálható és integrálható az addiktológiai modulban.

Az Addiktológiai modul emelt kreditértékű Modulgyakorlata egyúttal előkészítést, kivezetést nyújt a 7. félévben esedékes Intenzív terepgyakorlathoz.

2. A Komplex addiktológiai modul célja, tanulási környezete, oktatási módszerei

Az Addiktológiai modul célja, hogy a szenvedélybeteg-ellátás irányába orientálódó hallgatók számára átfogó, az egyéni, mikro- és makrotársadalmi rendszerszinteket integráló, biopszichoszociális szemléletű ismereteket nyújtson a szenvedélybetegség természetéről, a hozzá kapcsolódó tényadatokról, kutatásokról, szakirodalomról és magyarázó elméletekről, a megelőzés, kezelés, ártalomcsökkentés és kínálatcsökkentés lehetőségeiről, illetve a szociális munka szenvedélybeteg-ellátórendszerben betöltött szerepéről. A Modul szakmai előkészítést ad az Intenzív terepgyakorlathoz, illetve az addiktológiai szociális munka végzéséhez. A modulban zajló képzés olyan tanulási környezet kialakítását célozza, melyben érvényesül a „kritikai addiktológia” (Kelemen – Erdős 2004) szemlélete, illetve teret kap a reflektív tanulás folyamata (Falus – Kimmel 2009; Bárdossy – Dudás 2009).

A képzés az elméleti és gyakorlati ismeretátadás/ismeretszerzés integrációjára, valamint a frontális és interaktív oktatási módszerek arányának optimalizálására törekszik. Támogatja az önálló hallgatói munkát, a csoportos egymástól tanulást, a konstruktív kritikai érvelés és vitakultúra elsajátítását, illetve – az addiktológiai ellátások szereplőivel történő találkozások révén – az élményszerű tanulást. Folyamatos szakirodalmi feldolgozással kísérve lehetőséget teremt úgy a potenciális klientúrával, mint a szakemberekkel való találkozásokra, éspedig mind tantermi, mind intézményi környezetben. A Modul harmadik elemének oktatását az addiktológiai ellátásban dolgozó gyakorló szakember végzi.

A Modulban zajló képzés a kritikai szemlélet fejlesztése területén kiemelt szerepet szán

- a szakirodalmi ismeretek, tényadatok, elméleti keretek értékelő, kritikai elsajátításának,
- a többségi társadalmi rendszer és kulturális mintázatok kritikai elemzésének,
- a szociális ellátórendszerrel szembeni konstruktív kritikai szemlélet elsajátításának,

s e szempontokat az elméleti ismeretek számonkérésében is megjeleníti.

A reflektív tanulás elsajátítása – mely egyúttal a saját szakmai tevékenységét és annak környezetét folyamatosan monitorozó reflexív szakemberré válás kezdete is – a modul során végigvezetett reflektív napló segítségével történik. A reflektív naplóban a hallgató

- megfogalmazza az aktuális kurzusok témájához kapcsolódó előzetes ismereteit, készségeit,
- megfogalmazza a kurzussal kapcsolatos várakozásait,
- tanulási célokat fogalmaz meg,
- dokumentálja és integrálja újonnan szerzett elméleti és gyakorlati ismereteit,
- mérlegeli az elsajátított ismeretek alkalmazhatóságát,
- dokumentálja az általa elvégzett feladatokat, prezentációkat, kutatómunkákat etc.,
- dokumentálja a kurzusokhoz kapcsolódó témaspecifikus feladatokat,
- monitorozza személyes és/vagy szakmai fejlődését és a szemináriumi csoportdinamikát,
- értékeli saját tanulási előrehaladását,
- visszajelzéseket ad a kurzus oktatójának.

A hallgató a kurzusokat azok végeztével anonim módon is értékelheti a rendelkezésre álló kari kérdőív segítségével.

A reflektív naplók az oktatóval folytatott egyéni és/vagy csoportos konzultációkon kerülnek megbeszélésre, szemeszterenként minimum három alkalommal – annak elején, közepén és végén –, szemináriumi környezetben azonban értelemszerűen gyakrabban, akár heti-kétheti rendszerességgel. A hallgató a minimális konzultációkon túl az oktató fogadóóráján további konzultációs alkalmakat igényelhet.

A kurzusokon átívelő reflektív naplóírás tanulási folyamatai a kiemelt kreditértékű Addiktológiai modulgyakorlatban összegződnek, ahol a hallgatók az intézménylátogatások tapasztalatait megkísérik a modul teljes ismeretanyagának tükrében feldolgozni.

A komplex addiktológiai modulban megszerzendő ismeretek, képességek, kompetenciák	A megszerzendő ismeretek, képességek, kompetenciák mérése
Az addikció természetével, típusaival, az addiktológiai szakterminusokkal, illetve az addiktív szerekkel kapcsolatos alapismeretek	szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Tényadatok, kutatások, szakirodalom és magyarázó elméletek ismerete, azok biopszichoszociális rendszerszemléletű értelmezésének, kritikájának képessége	szóbeli és/vagy írásbeli vizsga, órai munka, reflektív napló
A szerhasználat jelenségét övező jogi és politikai környezet, illetve nemzetstratégiai célok ismerete, kritikájának képessége	szóbeli és/vagy írásbeli vizsga, órai munka, reflektív napló
Az addiktológiai ellátások, kezelési, beavatkozási lehetőségek rendszerének ismerete, az egyes ellátási modalitások és a rendszeregész kritikájának képessége	szóbeli és/vagy írásbeli vizsga, órai munka, reflektív napló

Az addiktológiai szociális munkához megkívánt készségek, képességek, attitűdök, a specifikus segítői repertoár, s az ezekhez szükséges permanens önismeret-mélyítés, önreflexiós képesség elsajátítása	szóbeli vizsga, órai munka, reflektív napló

Irodalom

Bárdossy Ildikó - Dudás Margit (2009): A tanulás tervezése és értékelése. Educatio Társadalmi Szolgáltató és Nonprofit Kft., Budapest

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2009): A portfólió. Gondolat Kiadói Kör, Budapest

Kelemen Gábor – B. Erdős Márta (2004): Craving for Sobriety. A Unique Therapeutic Community in Hungary. Pécs: The Faculty of Humanities University of Pécs – The Leo Amici 2002 Foundation.

3. A komplex addiktológiai modul tartalmi elemei

I. Modulelem: Addiktológia – Drog és társadalom

A kurzus az addiktológia multidiszciplináris jellegét figyelembe véve foglalkozik a szenvedélybetegségek témakörével. Elméleti áttekintést ad a szenvedélybetegségek kialakulásának folyamatáról, a kapcsolódó prevenció és rehabilitációs programokról, valamint bemutatja a releváns egészségtudományi, filozófiai, lélektani, politikai és szociológiai szempontokat.

Tematika és ütemezés:

témakör	ajánlott irodalom
1. Bevezető előadás	
2. Addikció, józanság, spiritualitás	Kelemen Gábor (2009): <i>A velünk élő szenvedélyek</i> . Pécs: Pro Pannónia

3. Kémiai addikciók.	Németh A. – Gerevich J. (szerk.) (2000): <i>Addikciók</i> . Budapest: Medicina
4. A tartós szerhasználat élettani hatásai.	Valló Ágnes (2003): <i>A tartós szerfogyasztás élettani-kórélettani hatásai</i> . Budapest: SE ETK
5. Alkoholprobléma Magyarországon	Elekes Zsuzsa (2004): <i>Alkohol és társadalom</i> , Budapest: OAI. Buda Béla (2006): <i>Népegészségügyi alkoholpolitika</i> . Budapest, OAI.
6. A szerhasználó és a család	Kelemen Gábor (2009): <i>A velünk élő szenvedélyek</i> . Pécs: Pro Pannónia
7. Droghelyzet a rendszerváltozás utáni Magyarországon.	2011-es éves jelentés az EMCDDA számára. http://drogfokuszpont.hu/dfp_docs/?id=emcdda_jelentes_2011.pdf
8. A nemzeti drogstratégia.	<i>Nemzeti drogstratégia 2011-2020</i> . http://www.drogstrategia.hu/munkaanyagok
9. Drog és társadalom. A probléma-tematizálás ciklusai.	Rácz József (szerk.) (2002). <i>Drog és társadalom. Az addikciók mintázatai</i> . Új Mandátum Kiadó, Budapest
10. Drogpolitikai diskurzus. A legalitás és illegalitás kérdése. Ártalomcsökkentés.	Rácz József (2005): <i>Ártalomcsökkentő drogpolitika</i> . Magyar Tudomány Új folyam LIII/8
11. A fiatalkori szerhasználat és addiktív viselkedés iskolai megelőzése. Kortárssegítés.	Posta János – Molnár Dániel (2009): <i>A dél-dunántúli általános- és középiskolás fiatalok attitűdváltozásainak komplex vizsgálata</i> . Pécs: DREKEF
12. Az addiktológiai konzultáció sajátosságai.	Fonyó Ilona, Pajor András (2000): <i>Fejezetek a konzultáció pszichológiájának témaköréből</i> . Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar
13. Szendélybetegek szociális ellátása.	Kelemen Gábor, Csákiné Király Livia (2004): <i>Pszichiátriai és szenvedélybetegek szociális ellátása</i> . NCSSZI, Budapest
14. Addiktológiai terápiás közösségek.	Kelemen Gábor, B. Erdős Márta (2001). <i>Az addiktológia horizontja</i> . PTE EFK, Pécs.

Teljesítés feltétele:

A kurzust a tananyag reflektív jellegű feldolgozásával lehet teljesíteni. A hallgatók az előadásokat követően az adott témakörhöz kapcsolódó kérdéseket kapnak, amelyeket írásban kell megválaszolniuk. A válaszadás az esetek felében önállóan, a fennmaradó 50%-ban kiscsoportos keretek között, kooperatív feladatmegoldást követően történik. Az érdemjegy a beadott feladatlapok száma alapján alakul ki.

Az előadások végén feltett kérdések:

1. Fogalmazzon meg három, addiktológiai relevanciával bíró kérdést, amelyekre reményi szerint választ kap a kurzus teljesítésével!
2. Mit gondol, miért használnak drogokat az emberek? Mit gondol arról, a drogfüggők mivel magyarázzák saját droghasználatukat? Mit gondol, a drogfüggők szerint a szereket nem használó emberek mit gondolnak róluk?
3. Mit gondol arról a tipológiáról, amely a drogokat „könnyű” és „kemény” csoportokba sorolja?
4. (A feladatlapon emberalak körvonala látható.) Jelölje azokat a szerveket, amelyek jó eséllyel károsodnak a hosszabb időszakon át tartó, napi rendszerességű jelentős mennyiségű alkohol elfogyasztásának következtében!
5. Írjanak össze 5 normát, amelyek Magyarországon az alkoholfogyasztáshoz kapcsolódnak!
6. A szerhasználat szempontjából milyen protektív és milyen kockázati tényezők kapcsolódhatnak a családhoz mint szocializációs színtérhez?
7. Mit gondol, miért generált a kábítószer-probléma morális pánikot Magyarországon?
8. Milyen funkciói lehetnek a nemzeti szintű drogstratégiáknak?
9. Mitől válik egy tetszőleges probléma társadalmi problémává?
10. Milyen típusú érvek jelennek meg a kannabisz dekriminalizálásáról szóló társadalmi diskurzusban?
11. Milyen üzeneteket tudnak felidézni, ha a televízióban látott alkoholreklámokra gondolnak?
12. Írjanak össze 5 kérdést, amelyeket fel lehetne tenni egy segítségért forduló problémás

szerhasználnak az első találkozás során!

13. Soroljon fel olyan szociális intézményeket, ahol szenvedélybetegek részesülnek ellátásában!

14. Milyen jelentést tulajdonít a következő gondolatnak? „Én drogozom, mi meggyógyulunk.”

Megszerezhető kompetenciák:

1. Az addiktológia alapszintű fogalmi apparátusának ismerete;
2. Addiktológiai szakanyagok értelmező jellegű feldolgozásának képessége;
3. Főbb droghasználati mintázatok megkülönböztetésének képessége;
4. Az addiktológiai intervenciók alapszintű ismerete, szakemberhez irányítás képessége;
5. A drogpolitikai diskurzus meghatározó érveinek ismerete, a részvétel képessége.

II. Modulelem: Szendélybetegek önségítő csoportjai

Az élményszerű tanulást elősegítendő a hallgatók meghívott józanodók és hozzátartozóik élettörténete révén közvetlen betekintést nyernek a józanodó szenvedélybetegek aktív szerhasználati vagy kóros viselkedési karrierjébe, illetve az abból történő felépülésébe. E találkozások beszélgetései a téma irodalmának segítségével, illetve a személyes reflexióknak teret adó szemináriumi munka révén kerülnek feldolgozásra. Felépítését tekintve a tematika a felépülő szenvedélybetegekkel való találkozás, majd annak szakirodalmi és (ön)reflektív feldolgozása váltakozó mintázatát követi, keresztülhaladva a különböző típusú szenvedélybetegségeken. E tantermi körülmények közötti tanulást követi egy szabadon választott önségítő csoport meglátogatása, illetve az arról készült élménybeszámoló megbeszélése.

A hallgatók a józanodókkal való találkozásokat követően a szemináriumi alkalmakra az alábbi kérdések megválaszolásával készülnek, melyek reflektív naplójuk részét képezik:

1. Írja le röviden a beszélgetést, kiemelve az Ön szerint lényeges elemeket, illetve azokat a mozzanatokat, amelyekre felfigyelt.
2. Hogyan hatott a beszélgetés személyesen Önre, milyen érzések, gondolatok merültek fel Önben? Indított-e el Önben valamilyen személyes változást?

3. A tanulmányai során (vagy másutt) szerzett elméleti és gyakorlati ismeretei közül melyek köthetők a beszélgetésen tapasztaltakhoz?
4. Hogyan hatott a beszélgetés szakmai önképére, fejlődésére?
5. Véleménye szerint hogyan alkalmazhatók a beszélgetés tapasztalatai az addiktológiai szociális munkában?

A kurzus során megszerzendő ismeretek, kompetenciák, készségek	A megszerzett ismeretek, kompetenciák, s a készségekben való fejlődés mérésének módja
A józanodókkal folytatott beszélgetések szakszerű, strukturált összegzése, elemzése	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka
A józanodók életvilágának, tapasztalatainak, szemléletének és saját erőforrásainak közvetlen megismerése	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka
A leendő klientúra iránti érzékenység fejlődése	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka
A szakirodalom kritikus, értékelő megismerése, az ismeretek prezentációja	hallgatói referátumok és az általuk (vagy az oktató által) kezdeményezett moderált vita
Az élményszerűen megszerzett ismeret és a szakirodalmi ismeret integrációja	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka
Önismeret fejlődése, saját előítéletek, sztereotípiák, attitűdök, motivációk feltárása	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka
Szakmai identitás és fejlődés monitorozásának készsége, a szakmai munka várható kihívásaira való előhangolódás (pl. a kliensek motiválhatóságának kérdése, manipuláció felismerése, érzelmi kitettség, bevonódás mértéke)	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka

Ismeretek alkalmazási lehetőségeinek felismerése (prevenció, megkeresés, nappali ellátás, ambuláns ellátások, közösségi ellátás, esetkezelés, rehabilitáció, utógondozás etc. színterein)	reflektív napló és szemináriumi csoportmunka

A kurzus tematikus egységei:

- 1. AA** (Alcoholics Anonymous / Anonim Alkoholisták). Beszélgetés meghívott józanodókkal

Élmény- és szakirodalom-feldolgozás

Alcoholics Anonymous (1992): 44 kérdés. New York: A.A.W.S. INC.

Alcoholics Anonymous (1994): Anonim Alkoholisták. Az alkoholizmusból felépült sok ezer férfi és nő története. New York: A.A.W.S. INC.

Kelemen (1994): 158-171.

- 2. Al-Anon** (Al-Anon Family Groups / Al-Anon Családi Csoportok), **CoDA** (Co-Dependents Anonymous / Névtelen Társ- és Kapcsolati Függek). Beszélgetés meghívott vendégekkel

Élmény- és szakirodalom-feldolgozás

Lefever, Robert (2007): Kényszeres segítség. Pécs: PTE – Leo Amici 2002 Alapítvány.

Kelemen (1994): 15-38.

- 3. ACA** (Adult Children Anonymous / Anonim Felnőtt Gyermekek). Beszélgetés meghívott vendégekkel

Élmény- és szakirodalom-feldolgozás

Woititz, Janet Geringer (2002): Alkoholbetegek felnőtt gyermekei. Budapest: Félúton Alapítvány.

Beattie, Melody (2008): Ne függj Senkitől! A társfüggőségről mindenkinek. Budapest: Édesvíz Kiadó.

4. NA (Narcotics Anonymous / Névtelen Anyagosok) Beszélgetés meghívott józanodókkal

Élmény- és szakirodalom-feldolgozás

Narcotics Anonymous: Tizenkét lépés

Bajzáth Sándor (2008): A Narcotics Anonymous – Névtelen Drogfüggők magyarországi közössége kialakulásának története és működésének néhány sajátossága. *Addiktológia* VII. évf. 2. szám, 131-165.

5. GA (Gamblers Anonymous / Névtelen Szerencsejátékosok), OA (Overeaters Anonymous / Kényszeres Túlevők), RCA (Recovering Couples Anonymous / Anonim Gyógyuló Párok), SLAA (Sex and Love Addicts Anonymous / Anonim Szex- és Szerelemfüggők), NICA (Nicotine Anonymous / Névtelen Dohányosok). Beszélgetés meghívott józanodókkal.

Élmény- és szakirodalom-feldolgozás

Fekete Péter (2005): Szerencsejáték életre halálra. Budapest: L'Harmattan Kiadó.

Gamblers Anonymous (1989, 2006): Egy új kezdet. Los Angeles: GA International Service Office.

Kelemen (2001): 9-23. (kóros játékszenvedély)

Kelemen (2001): 24-41. (addiktív falánkság)

Kelemen (1994): 60-80. (szex-addikció)

Lefever, Robert (2008): A dohányzás. Pécs: PTE – Leo Amici 2002 Alapítvány.

6. Élménybeszámoló egy meetingen tett látogatásról.

Irodalom

Baráth Árpád (2005): Önségítő csoportok, társadalmi szolidaritás és szociális munka a 21. század küszöbén: Kritikai áttekintés. *Civil Szemle* 2005/4, 45-76. o.

B. Erdos, M. – Kelemen, G. – Csurke, J. – Borst, J. (2011): *Reflective Recovery. Health learning in Twelve Step communities.* Budapest: Oriold & Co. Publisher.

Fridli Judit (vál., szerk.)(1989): *Drogproblémák* Nr. 6. Önségítő csoportok. Laikusok önkéntes társulásai a humán szolgáltatásban. Budapest: Országos Egészségvédelmi Tanács Drog-programja.

Kelemen Gábor – Gál Béla (1990): A kontrollvesztő alkoholizmus. Kettős leírás. Budapest: Országos Alkohológiai Intézet.

Kelemen Gábor (1994): Az addikciók széles spektruma. Budapest: Országos Alkohológiai Intézet.

Kelemen Gábor (2001): Szervedélybetegség, család, pszichoterápia. Pécs: Pro Pannonia Kiadói Alapítvány.

Kelemen Gábor – B. Erdős Márta (szerk.)(2001): Az addiktológia horizontja. Pécs: PTE Egészségügyi Főiskolai Kar.

Madácsy József (2009): Gregory Bateson és az Anonim Alkoholisták. In: Fischer Ferenc – Ormos Mária – Harsányi Iván (szerk.): Kutatási Füzetek 15. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Interdiszciplináris Doktoriskola.

Madácsy József (2010): Az Anonim Alkoholisták programjának bibliai háttere. In: Hubai Péter – Majsai Tamás: A Te könyvedbe mind ezek béirattattak. Szümpozion a Bibliáról. Budapest: Wesley János Lelkészképző Főiskola.

Madácsy József (2010): Közelítések és értelmezési keretek az Anonim Alkoholisták etnográfiai és kulturális antropológiai kutatásában. In: Mészáros, J. – Harcsa, I. (szerk.): A krízis mint esély. Andorka-konferencia. Budapest: Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó.

Szász Anna (2011): Boldog józanodók. Az Anonim Alkoholisták Magyarországon. Budapest: Sík Kiadó.

Zackon, Fred – McAuliffe, William E. – Ch'ien James M. N. (1995): Rehabilitációs tréning és öngyógyítás: A visszaesés megelőzése, a szervedélybetegek utógondozása. Budapest: Területi Általános Megelőző Szakgondozásért Alapítvány – Nemzetközi Addiktológiai és AIDS Oktató Központ.

III. Modulelem: Szociális munka szervedélybetegekkel

A kurzus célja a hallgatók megismertetése az aktuális drogfogyasztási adatokkal, drogpolitikai környezettel. Tájékoztatót kapnak a szervedélybetegségek típusairól, rizikófaktorairól, kezelési lehetőségeiről. Kiemelt szerephez jut a kliensekkel végzett addiktológiai szociális munkához szükséges specifikus készségek és képességek interaktív és szerepjátékokra épülő fejlesztése.

A hallgató a reflektív napló általános elemeivel együtt dokumentálja

- a megszerzett specifikus tényismereteket, s az azokkal kapcsolatos reflexióit
- az elsajátított segítői készségeket, képességeket, segítői repertoár-elemeket, motivációs bázisát
- saját előítéleteinek, attitűdjeinek változásait,
- az elméleti-gyakorlati ismeretdimenzió összefüggéseit.

A kurzus során megszerzendő ismeretek, kompetenciák, készségek, képességek	A megszerzett ismeretek, kompetenciák, s a készségekben, képességekben való fejlődés mérésének módja
Addiktológiai alapismeretek	szóbeli vizsga
kezelési modalitások ismerete	szóbeli vizsga
attitűdsajátítás (előítélet – elfogadás spektrum)	reflektív napló és szemináriumi munka

segítői készségek, képességek, repertoár fejlesztése: - aktív hallgatás, blokkolás, erősítés, érzelem-visszatükrözés, fontosság elismerése, kiemelés, konfrontáció, korlátozás, nyitott mondat, önközlés, összegzés, összekapcsolás, parafrázis, rögtönzés, támogatás, visszacsatolás, empowerment, - problémamegoldó képesség, ital- és drog visszautasításának készsége, önérvényesítés készsége, kommunikációs készségek, kognitív újrastrukturálás, általános konzultációs készségek: empátia, nyitott mondatok, érzelmek visszatükrözése, parafrázis, feedback, figyelemelterelés - kezelés terminálása, terápia strukturálása - rugalmasság, helyzetszituatív viselkedés - utánkezelés, utókövetés	szóbeli vizsga, reflektív napló és szemináriumi munka

A kurzus tematikus elemei:

- addiktológiai alapfogalmak, függőségek, droghelyzet,
- drogpolitika, drog- és alkoholstratégia, aktuális szabályozás
- rizikófaktorok
 - o genetikai, családi, kortárs csoport, szubkulturális, makrotársadalmi
- prevenció
 - o elavuló módok: frontális, alkalmi, inkompetens, tiltó, drog fókuszú
 - o kurrens módok: folyamatos kapcsolatra épülő, életvezetésre, önismeretre fókuszáló

- ellátási modalitások
- kliensspecifikus szociális munka: készségek, képességek, segítői repertoár

Irodalom

Demetrovics Zsolt (2007, 2009, 2009, 2010): Az addiktológia alapjai I-II-III-IV. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

Kelemen Gábor – Csákiné Király Livia (2004): Pszichiátriai és szenvedélybetegek szociális ellátása. Budapest: NCCSZI.

Komáromi Éva – Vingender István (vál.) (2002): Addiktológiai konzultáció a gyakorlatban. Budapest: Kék Pont Drogkonzultációs Központ és Ambulancia.

Jelentések a magyarországi kábítószerhelyzetről. Elérés: <http://www.ndi-szip.hu/EDocument.aspx?mnu=1>

Nemzeti drogstratégia 2011-2020. Elérés: <http://www.drogstrategia.hu/munkaanyagok>

IV. Modulelem: Addiktológiai modulgyakorlat

A kurzus célja az addiktológiai ellátórendszer élményszerű, intézménylátogatásokon és feldolgozó szemináriumokon alapuló megismerése. A kurzus során nyújtott teljesítmény értékelése a hallgató a szemináriumi aktivitása és reflektív naplója alapján történik, amely a reflektív napló általános szempontjai mellett tartalmazza az alábbi ismeretek és képességek elsajátításában való előrehaladás dokumentációját:

- a meglátogatott ellátási modalitások szakmai tevékenységének ismerete, kritikai értékelése;
- az ellátási modalitások kapcsolatainak, rendszerösszefüggéseinek ismerete, azok kritikus véleményezése;
- az ellátási formákhoz kapcsolódó törvények ismerete;

- Delegálás képessége: milyen típusú kliensnek vagy potenciális kliensnek ajánlható egy-egy ellátási forma;
- az Addiktológiai modul teljes elméleti és gyakorlati ismeretanyagának, a reflektív napló korábbi elemeinek vonatkoztatása a megismert ellátási formákra, s ezzel együtt reflexiók, észrevételek megfogalmazása;
- a teljes Addiktológiai modulban tett tanulási előrehaladás, a megszerzett ismeretek, készségek összefoglalása, értékelése.

1. Intézménylátogatás: Fekvőbeteg ellátás

Feldolgozó szeminárium

2. Intézménylátogatás: Ambuláns ellátás, elsődleges prevenció, megkeresés, ártalomcsökkentés, utógondozás

Feldolgozó szeminárium

3. Intézménylátogatás: Közösségi ellátás

Feldolgozó szeminárium

4. Intézménylátogatás: Nappali ellátás, alacsonyküszöbű szolgáltatások

Feldolgozó szeminárium

5. Intézménylátogatás: Terápiás közösségek, utógondozás (önsegítés)

Feldolgozó szeminárium

6. Intézménylátogatás: Kábítószerügyi Egyeztető Fórum

Feldolgozó szeminárium

7. Értékelés

Irodalom

Alkoholpolitika és -stratégia 2009 (tervezet), Országos Addiktológiai Centrum. Elérés: <http://www.eum.hu/egeszsegpolitika/koncepcio-k-vitaanyagok/alkohol-politika>

Elekes Zsuzsanna (2004): Alkohol és társadalom. Budapest: Országos Addiktológiai Intézet.

Nemzeti drogstratégia 2011-2020. Elérés: <http://www.drogstrategia.hu/munkaanyagok>

Jelentések a magyarországi kábítószerhelyzetről. Elérés: <http://www.ndi-szip.hu/EDocument.aspx?mnu=1>

1993. évi törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

